

Nem követtünk tehát külföldi törvényeket, hanem a mi sajátos viszonyaink által szabott utakon haladtunk a kitűzött végcél felé és arra igyekeztünk, hogy javaslataink a törvényalkotónak abban az esetben is lehetőleg minden fontosabb mozzanatra kiterjeszkedő tájékoztatást szolgáltatassanak, ha a legelőgazdaság rendezése *külön törvényekben* nyer megoldást, — jóllehet részünkről a törvényt illető javaslatok előtt említett körülmények folytán abban a nézetben vagyunk, hogy *a legelőgazdaság rendezése egy új, a mainál tökéletesebb mezőgazdasági törvény keretében, a mezőgazdasági felügyeleti szervezet alapos reformálása kapcsán volna a legcélszerűbben megoldható.*

Legelőinknek évről-évre ijesztőbb arányokban növekvő pusztulása arra int azonban, hogy a legelőgazdasági törvény megalkotásának most említett módját csak arra az esetre valljuk előnybe helyezendőnek, ha az által létrejövete nem szenved elodázást.

Ellenkező esetben — hivatkozva mindarra, a mit a legelőgazdasági törvény sürgős voltáról a bevezető részben meg nem czáfolható tapasztalatok alapján előadtunk, teljes meggyőződéssünkkel hangoztatjuk, hogy a legelőgazdasági törvényt — *a mezőgazdasági törvény szükségyszerű módosítása kapcsán* — meg kell alkotni *külön* mielőbb, és őszinte örömünkre fog szolgálni, ha javaslatainkkal ezen égetően sürgős gazdasági kérdés megoldását ilyen értelemben is elősegíthetjük.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

Az Országos Erdészeti Egyesület 1905. évi december hó 4-én tartott RENDES VÁLASZTMÁNYI ÜLESÉNEK JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak: *Dr. Bedő* Albert I. alelnök, *Horváth* Sándor II. alelnök, *Gaul* Károly, *Havas* József, *Hirsch* István, *Laitner* Elek, *Lászlóffy* Gábor, *Péck* Kálmán, *Soltz* Gyula, *Téglás* Károly, *Tomcsányi* Gyula és *Vadászfy* Jenő vál. tagok, az egyesület tisztikara és több egyesületi ag.

I. *Dr. Bedő* Albert I. alelnök az ülést megnyitván, bejelenti, hogy báró *Bánffy* Dezső egyesületi elnököt a megjelenésben várat-

lanul felmerült halaszthatatlan elfoglaltság gátolta meg s hogy továbbá távolmaradásukat kimentették: Almásy Andor, Arató Gyula, Bittner Gusztáv, Csupor István, Krajcsovits Béla, Nagy Károly, Simon Gyula és Dr. Tuzson János vál. tagok.

II. Elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Horváth Sándor alelnököt és Soliz Gyula vál. tagot kéri fel.

II. A pénztár állásáról a titkár a következőket jelenti: folyó évi január hó 1-től kezdve befolyt 59660 K, ugyanezen idő alatt kiadott 44884 K 92 f. Az utolsó választmányi ülés óta a következő rendkívüli befizetések történtek: kötvényben tett alapíványok törlesztésére befizettek 283 k-t; a titkári nyugdíjalapra befizetett 93 K 40 f; a Wágner Károly alapra 6 K; és a gr-Tisza Lajos alapra 60 K. Egyben a titkár felhatalmazást kér arra, hogy az év végével az V., VIII. és XXII. sz. kiadási rovatokon feleslegként mutakozó összegeket később leendő felhasználás végett letétbe helyezhesse.

A választmány a pénztári jelentést tudomásul veszi és a kérelmezett letétbe helyezést elrendeli.

IV. A legelőgazdasági törvény alapelveinek megállapítására kiküldött bizottság következő jelentését mutatja be:

Tekintetes Igazgató-Választmány!

Alulírott bizottság az Országos Erdészeti Egyesület 1902. évi közgyűlésének határozatából kifolyólag a t. igazgató-választmánynak 1902. évi december hó 6-án tartott ülésén megbízást nyert arra, hogy azon intézkedések tervezetét készítse el, amelyek egy legelőgazdasági törvény tárgyát képezhetnék, a mely törvényerőre emelkedve, alkalmas volna azon nagy gazdasági bajok megszüntetésére, amelyek hazánkban a legelőgazdaság terén észlelhetők és erdőgazdaságunkra is kedvezőtlen visszahatással vannak.

A bizottság előadónak Téglás Károly m. kir. erdőtanácsost, főiskolai tanárt kérte fel, a kinek előadói javaslata tárgyalásaink alapját képezte.

Felhatalmazásunk alapján a bizottság kiegészítése végett felkértük továbbá az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet, az Erdélyi Gazdasági Egyletet, a Sáros- és Hunyadvármegyei gazdasági egyleteket, hogy tárgyalásainkon képviselőik útján résztvegyenek, felkértük továbbá hasonló célból Károly Rezső gazd.

akad. tanár urat, Arató Gyula, Berendi Béla és Rappensberger Andor m. kir. erdőmester urakat, mint a kik a legelőgazdaság kérdéseivel gyakorlatilag és részben irodalmilag is foglalkoztak.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület részéről f. évi február hó 27-én tartott tárgyalásunkon Tormay Béla ny. államtitkár, az Erdélyi Gazdasági Egylet részéről Tokaji László egyleti titkár vettek részt, míg a Sáros és Hunyad vármegyei gazdasági egyletek részéről bejelentett képviselők és pedig a Sárosvármegyei gazd. egylet részéről Bornemissza Lajos földbirtokos, a Hunyadvármegyei gazd. egylet részéről Kenderessy Árpád, Lázár László és Török Béla földbirtokosok nem jelentek meg. A bizottság kiegészítésére felkért többi szakértő úgy február 27-én, mint folytatólag 28-án tartott tárgyalásainkon jelen voltak.

Az igazgató-választmány által kiküldött bizottságból Horváth Sándor biz. elnök, Tavi Gusztáv, Téglás Károly és Bund Károly biz. tagok vettek részt. Imecs Béla biz. tag elmaradását írásbelileg mentette ki és véleményét külön javaslat alakjában terjesztette a bizottság elé, mely azt az előadói javaslattól eltérő pontjaiban részletesen tárgyalta és azon részeiben, a melyeket elfogadhatónak tartott, figyelembe is vette. (311/1905. ügyszám). Lászlóffy Gábor biz. tag elmaradását betegsége mentette ki.

Az előadói tervezet általános tárgyalása során Tormay Béla nyug. államtitkár, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület képviselője határozati javaslatot nyújtott be, melynek értelmében az előadói tervezet a maga egészében, mint nyersanyag az Országos Magyar Gazdasági Egyesület állattenyésztési szakosztályának adassék ki.

Az értekezlet, tekintettel arra, hogy az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek módjában lesz a javaslattal abban az alakjában, amint azt az egyesület igazgató-választmánya el fogja fogadni, foglalkozni, az indítványt nem tehette magáévé.

Folytatólag Károly Rezső gazd. akad. tanár nyújtotta be a következő határozati javaslatot:

„A legelőtörvény megalkotása érdekében az Erdészeti Egyesület által kiküldött bizottság a fenforgó pénzügyi és kulturális viszonyok mellett a legelők védelmének és okszerű használatának országosan kötelező kényszeren alapuló szabályozását, illetőleg a kérdést

egész teljességében és az összes legelőkre kiterjeszkedőleg felölelő *külön törvény* alkotását a kivitel nehézségei miatt is időszerűnek és megokoltnak nem tartja.

Mindazáltal a bizottság szükségesnek és annál sürgősebbnek tartja azt, hogy;

1. az 1894. évi XII. t.-cz.-nek a legelőkre és legeltetésre vonatkozó intézkedései az előadói javaslatban foglaltaknak lehető figyelembe vételével novellaris uton és új égrehajtási rendelettel szigorittassanak és *kiegészítettessenek* különösen abban az irányban, hogy *a legelők további rombolásának eleje vétessék*;

2. a legelők javítása, okszerű használata és kezelése megfelelő kiviteli tervek (használati tervek, legelő-rendtartások) díjtalan elkészítésével és legelőjavítási munkák anyagi támogatásával határozottan előmozdítottassék;

3. mindazok az intézkedések, melyek külön törvényhozási határozatot nem igényelnek, tehát kormányzati uton is megvalósíthatók mielőbb foganosítottassanak;

mindezek után pedig a legelőkérdésnek esetleg szükségessé váló végleges és teljes rendezése előkészítettessék."

Az értekezet azonban ezt a javaslatot sem fogadhatta el minthogy egyfelől a benne kifejezésre jutott nézetet nem osztja mindenben és másfelől a határozati javaslat úgy az 1902. évi közgyűlés határozatával, mint az értekezetnek az igazgató-választmánytól nyert megbízatásával ellentétben áll. Az értekezet tehát az előadói tervezetet a részletes tárgyalás alapjául elfogadta.

A részletes tárgyalás során kifejezésre jutott az értekezetnek az a nézete, hogy az elérendő cél érdekében kívánatos volna, hogy ez a „legelőtörvény“, akár mint önálló törvényalkotás, akár mint új mezőgazdasági törvény kiegészítő része mielőbb létesülne, továbbá az, hogy a mennyiben ezen törvény rendelkezéseinek végrehajtásánál az állami erdőtisztikar közreműködése nem volna nélkülözhető, ez tekintettel ezen tisztikarnak már most is igen nagy megterheltetésére és a kerületek nagy kiterjedésére, az erdőgazdaság károsodása nélkül csakis a személyzet megfelelő szaporítása esetén, az egy erdőtiszt gondjaira bizott kerület megfelelő apasztása mellett történhetik.

A részletes tárgyalás során hozott határozat szövegét és annak

bővebb indokolását van szerencsénk idezárni és elfogadásra ajánlani, egyben javasolva, hogy az elfogadása esetén a földmivelésügyi miniszter urhoz felterjesztessék és az érdekelt gazdasági egyesületekkel is közöltessék.*)

Budapest, 1905. december 3-án.

*Horváth Sándor s.k. Tavi Gusztáv s.k. Téglás Károly s.k.
Lászlóffy Gábor s.k. Bund Károly s.k.*

Az igazgató-választmány a jelentést tudomásul veszi és a bizottság javaslatát egész terjedelmében változás nélkül magáévá teszi. Egyben elnök indítványára a bizottságnak és ezen ügy előadójának, Téglás Károly vál. tagnak odaadó fáradozásukért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz. (1637/905., 311/905.)

V. Ugyanez a bizottság továbbá következő jelentését terjeszti elő:

Tekintetes Igazgató-Választmány!

Berendi Béla m. k. erdőmester, időközben elhunyt tagtársunk az 1903. évi közgyűlés elé a „ligetes legelők” és legelő-erdők ügyében indítványt terjesztett, a melyet a közgyűlés alulirott bizottsághoz utalt, véleményadás végeit. Van szerencsénk véleményünket a következőkben tisztelettel előterjeszteni.

Berendi indítványában, a mely az Erdészeti Lapok 1904. évi I. füzetében (36—39. oldal) egész terjedelmében közöltetett, egyfelől annak kimondását kívánja, hogy a legelő-erdő, ritkább eseteket kivéve, nem felel meg céljának, másfelől pedig az általa „ligetes legelő”-nek nevezett gazdasági üzemet tanulmány tárgyává kívánja tenni, s a mennyiben az erre vonatkozó vélemény kedvező volna, felterjesztést óhajt tételni a kormányhoz az iránt, hogy a ligetes legelőknek alakítását, felügyeleti szempontból való elbírálását novelláris uton vagy más megfelelő módon szabályozza.

Ezen indítványához a ligetes legelők terjedelmes leírása és a legelő-erdőkre vonatkozó elítélő véleménye volt csatolva, a melyeket időközben „Legelő- és havasgazdálkodás” című munkájában közreadott. Ez az utóbbi körülmény fölöslegessé teszi ezen mellékleteknek az Erdészeti Lapokban leendő közlését, mégis szükségesnek tartjuk azok rövid ismertetését, a mennyire azt alábbi véleményünk indokolására nélkülözhetlennek tartjuk.

*) A javaslatot egész terjedelmében közöljük a lap élén.

A ligetes legelőekben az erdősült területek a szabad gyepvel váltakoznak oly értelemben, hogy a silány talaju, meredek, szakadékos helyeken, hegygerinczeken teljes záródásu, kisebb-nagyobb erdők vannak, a jobb talaju, lankás részek ellenben famentes legelőt alkotnak. Berendi ilyképen a talaj termőképességét jobban látja megóva, mintha a területet többé-kevésbé egyenletes eloszlásu faállomány borítja, a mely nem teljes záródásu. Viszont a szabad területen sokkal több és jobb fű terem, mint fákkal, habár ritkán borított területen. A fás csoportok üdén tartják a közöttük elterülő legelőrészeket és különösen a sorvasztó, szárító szelek távoltartása által válnak hasznossá. A ligetes legelők beredezésének többi részletkérdéseire nézve — bár azok egynémelyike, mint pl. a Hundeshagen-féle hozamszámítási képlet alkalmazása stb. észrevétel tárgyát képezhetné — utalunk Berendi fennemlített művére.

A legelő-erdő fogalmát Berendi olyképpen magyarázza, hogy annak egész területét, ritkábban vagy sűrűbben, de lényeges megszakítás nélkül, fák borítják. Tapasztalata szerint ez az alak nem felel meg rendeltetésének, mert a fáknak lombátra alatt, ha terem is fű, az alárendelt minőségű s a legelőjószág nem kedveli, többnyire azonban fűfélék helyett a gyomok (boróka, bokrok, hanga stb.) lepik el a legelő-erdő talaját, másutt ismét, pl. bükkösökben, a ritkított erdőben is olymértű a lombhullás, hogy kizárja a bő fűtermést. A fiatalabb korban ritkított erdő a fák elterebélyesedése következtében csakhamar és ismételten záródik, a terület legelő-értéke tehát a jó talaju részeken is csekély. Viszont a kopárosodásra hajló, meredek, laza, köves részeken a megritkított faállomány nem nyújt elegendő biztosítékot a vizmosások stb. képződése ellen. Csakis abban az esetben van némi jogosultsága a legelő-erdőnek, ha sík vagy lankás lejtű, kavicsos, vagy mozgásra alkalmas homokos legelőn ákácztot akarunk telepíteni.

Röviden ebben foglalható össze Berendi véleménye a legelő-erdőről.

Alulírott bizottság mindenütt, a hol feltétlen és nem feltétlen erdőtalaj, habár kisebb részletekben váltakozik, a maga részéről is előnyt ad a ligetes legelőknek s tudomásunk szerint ilyenek, habár legelő-erdő neve alatt, már számos helyen létesültek.

A legelő-erdő ugyanis, mint újabb, a gyakorlati tapasztalat

által kellően ki nem próbált üzemmód, korántsem tekinthető ma sem véglegesen és minden részletében megállapodott fogalomnak, s annál kevésbé volt az egy évtized előtt, amikor a Berendi részéről említett s a legelő-erdőre vonatkozó művek irattak. A gyakorlat sok helyen olyképen módosította a legelő-erdőnek irodalmilag tárgyalt tipikus alakját, hogy az a Berendi által propagált ligetes legelő fogalmának teljesen megfelelt, vagy ahhoz nagyon közel állott.

Minthogy azonban nem mindenütt váltakozik a feltétlen és nem feltétlen erdőtalaj oly kedvező eloszlásban, hogy az illető területen ligetes legelő lenne alakítható, vagyis a nem feltétlen erdőtalajjal bíró részletek faállománya írtható, részünkről a legelő-erdőnek Berendi által kifogásolt tipikus alakjától sem tagadhatjuk meg a létjogosultságot és teljesen elítélő véleményéhez nem csatlakozhatunk. A Berendi által is czélszerűnek elismert siksági legelő-erdőkön kívül a hegyvidéken is vannak esetek, és pedig elég nagy számmal, a midőn a nép legelő iránti igényét feltétlen erdőtalajjal bíró területen kelt kielégíteni, pl. oly laza, könnyen omló talajjal bíró hegyoldalon, a melyet csak a rajta álló fák óvnak meg az elterméketlenedéstől. Ily esetben egyes foltok irtását kizártnak kell tekintenünk s csakis a faállománynak, ha nem is egyenletes, de minden részre kiterjedő fentartásában kell a kérdés megoldását keresnünk.

Osztjuk Berendi abbeli nézetét, hogy a feltétlen erdőtalajon legczélszerűbb kizárólag az erdőgazdaság elvei szerint eljárni s tudatában vagyunk annak, hogy ha ettől a legelő-szükséglet fedezése érdekében eltérünk, ezzel az erdőgazdaság áldozatot hoz. Tudatában volt egyébiránt ennek az Országos Erdészeti Egyesület már akkor, a mikor a legelő-erdőkre vonatkozó pályakérdést kitűzte és tudatában voltak a pályamunkák bírálói is, akik egyik bírálatukban következőképen nyilatkoztak: „Egyébiránt maga a rendszeres legelőerdő-gazdaság is csak átmenetileg mondható czélszerű és jogosult gazdasági módnak, addig t. i., míg a mezőgazdaság különböző ágaiban a helyes és természetes egyensúly helyre áll, mert teljesen kifejlett belterjes gazdasági viszonyok között a legelőerdő-gazdaság céljaira felhasználható területek kétségkívül jobban és észszerűbben értékesíttetnek, ha mint erdők szigoruan az erdőgazdaság követelményei szerint kezeltetnek, vagy

ha jobb talajjal birnak, mint kaszálók vagy szántók használ-
tatnak“.

A síkságon és dombvidéken a mérsékeltén és egyenletesen befásított legelő határozottan előnyösebb a védelem nélküli, gyorsan kiszáradó legelőterületeknél. De a hegyvidéken is vannak oly esetei a rendkívüli legelő-szükségnek, hogy gazdasági fejlődésünk mai fokán a feltétlen erdőtalajnak nagyobb mérvű legeltetését el nem kerülhetjük s ekkor csak az egész területén, habár laza záródásban erdősült legelő-erdőre vagyunk utalva, nem mint valamely ily helyen szivesen alkalmazott üzemmódra, hanem mint kivételes és ideiglenes, szükségparancsolta kiegészítő eszközre.

Ami Berendi indítványának azt a részét illeti, a melyben a ligetes legelők alakítására és felügyeleti szempontból való elbírálására nézve novellaris intézkedést kér, tisztelettel megjegyezzük, hogy ez a kérdés a legelőgazdasági törvény alapelveinek tárgyalásánál szóba került s bizottságunk akkor az indítványtevő hozzájárulásával nem tartotta szükségesnek, hogy erre nézve külön novellaris intézkedés kéressék, a mennyiben a felmerülhető kérdéseket a mennyire azok törvény által való szabályozást igényelnek, már eddigi törvényeink által szabályozva látja.

Ezek alapján tisztelettel kérjük a tek. Választmányt, hogy jelentésünket egyszerűen tudomásul venni sziveskedjék.

Budapest, 1905. december 3-án.

Horváth Sándor s. k.

Lászlóffy Gábor s. k.

Téglás Károly s. k.

Bund Károly s. k.

Az igazgató-választmány a bizottság nézetét mindenben osztván, jelentését tudomásul veszi. (1718/903., 1634/905.)

VI. Az erdészeti középiskolák kérdésének tanulmányozására kiküldött bizottság a következő jelentésben számol be működéséről:

Tekintetes Igazgató-Választmány!

Zemplén vármegye gazdasági egyesülete f. évi január 31-én kelt átiratával az Országos Erdészeti Egyesületet megkereste, támogatná erdészeti középiskolák létesítése ügyében a földmivelés-ügyi miniszter urhoz intézett felterjesztését, mely az Erdészeti Lapok folyó évi V. füzetének 400. oldalán egész terjedelmében közöltetett.

Ugyanezen ügyben és ugyancsak Zemplén vármegye gazda-

sági egyesületének felterjesztése alapján a földművelésügyi miniszter ur is kikérte az Országos Erdészeti Egyesület véleményét.

A tekintetes Igazgató-Választmány e kérdést alulirottaknak adván ki tanulmányozás céljából, javaslatunkat a következőkben van szerencsénk előadni.

Nézetünk szerint a szóban forgó kérdés egyfelől az erdőgazdaság érdekei szempontjából, másfelől a magánerdőbirtokosok által a középiskola felállítása által elérni óhajtott cél szempontjából veendő vizsgálat alá.

A jelenlegi állapot az, hogy az erdőörvény az összes kötött birtokon főiskolai képzettségű erdőtisztok alkalmazását kívánja meg. A törvény e rendelkezésének célja az ország erdőterületének legalább ama részén, amelyre az állami erdőfelügyelet közérdekből behatóbban kiterjed, biztosítékot nyerni arra nézve, hogy az ország ezen erdőterületei oly erdőtisztok kezelése alatt álljanak, akik a legmagasabb képesítéssel bírnak erre. Az alkalmazható erdőtisztok magas kvalifikációjában, az evvel járó tudományos készségben és gazdasági látkörben keresi az erdőörvény biztosítékát annak, hogy erdeinknek ez a zöme jövőre állandóan jókarban marad.

Ugy véljük, hogy az erdőörvénynek ezt a nagyon helyes intézkedését a jövőben is fenn kellene tartani, mert minden ettől való eltérés a mai állapottal szemben sülyedést, visszaesést jelentene. Már pedig ha középiskolák állítatnának fel, aligha lehetne ezek végzett tanulóit a kötött birtokokból kizárni, sőt ha az állam ily iskolákat a maga részéről felállítana, bizonyos mértékig kötelességévé is válnék, az iskolát végzők elhelyezésére módot nyújtani.

A mi az erdőörvény 17. §-a alá nem tartozó erdőbirtokokat illeti, ezek közül a nagyobbakon kétségtelenül országos szempontból szintén kívánatos, hogy azok a lehető legjobb kezelésben részesüljenek, tehát teljes képzettségű erdőtisztok kezelése alatt álljanak. Az erdők jövedelmezőségének fokozatos emelkedésével ez remélhetőleg mindig nagyobb mértékben fog bekövetkezni s egy részükön már meg is van.

Hátra volna tehát az oly kisebb kiterjedésű magánbirtok, a mely terjedelménél fogva főiskolai képzettségű erdőtisztot nem bír el

s a melynek közös erdőtiszt tartására való egyesülése (szövetkezése) a tapasztalat szerint nem remélhető. Főleg ez az a kategóriája a birtokoknak, a melyeken csak nagyon kis részben külföldi (ausztriai) középiskolásokkal, valamivel nagyobb számban ausztriai altiszti iskolák és a mi erdőőri szakiskoláink neveltjeivel, leginkább azonban minden iskolai képzettséget nélkülöző alkalmazottakkal találkozunk. Ha ezeket idővel kellőleg iskolázott elemekkel lehetne pótolni, ez tényleg hasznára válhatnék erdőgazdaságunknak, de erre a célra sem tartjuk részünkről középiskolák felállítását alkalmas eszköznek.

Téves ugyanis az a nézet, hogy pl. az ausztriai erdészeti középiskolákból kikerülő erdőtisztek, a kik az egy éves önkéntesség jogát is élvezik, azt a szerény igényű, minden szolgálatra kész és vadászat közben személyes szolgálatot is teljesítő elemet alkotják, a melyre magánerdőbirtokosaink igényt tartanak. Ezek a középiskolás erdőtisztek a főiskolai végzettségüekkel szemben társadalmilag ferde helyzetben vannak, gyakran elégedetlenek és emellett nem támasztanak kisebb igényeket, mint hazánkban a teljes képzettségű erdőtisztek.

Nem lehet célunk a hazai erdők helyes kezelésének biztosítására az erdőtörvényben lefektetett s fennebb említett helyes elvet megbolygatni, annál kevésbé, mert ezzel az elérni kívánt célt csak nagyon kevésbé közelítenők meg.

Részünkről tehát erdészeti középiskolák létesítését károsnak tartjuk, mert

1. a most teljes képzettséggel bíró erdőtisztek által kezelt erdőbirtok egy része ily alacsonyabb képzettségűek kezelésébe kerülne, a mi a közérdekkel ellenkezik és a mai állapot visszafejlődésével volna egyértelmű;

2. mert a középiskolák meggyőződésünk és az ausztriai tapasztalat szerint nem szolgáltatnák azt az elemet, a mely kisebb magánbirtokainkon alkalmazásra számíthat s az ott kínálkozó állásokkal megelégszik; végül

3. mert egy társadalmilag félszeg, helyzetével elégedetlen és sürgősségtelen elemet nevelnénk ekként mesterségesen.

Ha azonban nem is pártolhatjuk erdészeti középiskolák felállítását, ezzel nem akarunk elzárkózni annak elismerésétől, hogy

kivánatos volna oly erdészeti alkalmazottak neveléséről gondoskodni, a kik többek között a kisebb magánbirtokoknak akár teljesen önálló kezelésére is alkalmasak, emellett azonban főiskolai képzettségű erdőtisztek által kezelt birtokokon is mint altisztek alkalmazást nyerhetnének, a kik tehát bármilyen erdőbirtokon képzettségüknek megfelelő alkalmazást találhatnak. Nézetünk szerint ez alsó erdészeti szakoktatásunk megfelelő reformjával volna elérhető, a mely tárgy a megvitatásra már megérett és szaklapjaink tanúsága szerint is nagy mértékben érdeklí a szaköröket.

Megbízásunk azonban ebben az irányban nem terjedvén ki, de másfelől szükségesnek tartván, hogy evvel a nagyfontosságú kérdéssel szélesebb körű bizottság foglalkozzék, azt a javaslatot teszszük a tekintetes igazgató-választmánynak, hogy az alsó erdészeti szakoktatás kérdésének megvitatása céljából megfelelő összetételű s nevezetesen az erdőbirtokosok, továbbá a gyakorlati erdőgazdasággal és az erd. tanügygyel foglalkozók körére kiterjedő nagyobb bizottságot kiküldeni sziveskedjék, a melyben való részvételre az e kérdésben állást foglaló gazdasági egyesületek is felhívhatók volnának.

Liptóújvár, 1905 nov. 29.

Csik Imre s. k.

Budapest, 1905 december 4-én.

Arató Gyula s. k.

Sóltz Gyula s. k.

Téglás Károly s. k.

Török Gábor bizottsági tag külön véleményt nyújtott be, amelyben kijelenti, hogy az erdészeti középiskolákra nézve teljesen osztja a bizottság többi tagjának fennközölt véleményét s ebben a meggyőződésében megerősítik azon tapasztalatai, a melyeket, mint a debreceni felsőbb gazdasági tanintézetnek volt tanára 11 éven át szerezhett. Azok a kedvezőtlen tapasztalatok, a melyek a földmives iskolák körül szereztettek, az erdészeti középiskoláknál ismétlődnének.

Az igazgató-választmány a bizottság véleményét annál is inkább elfogadja a maga részéről is, a mennyiben már az 1896. évi országos erdészeti gyűlés is az erdészeti középiskolák létesítése ellen nyilatkozott. A mi a bizottságnak azt a javaslatát illeti, hogy az egyesület az alsó erdészeti szakoktatás ügyét tegye tanulmány tárgyává,

ezt a választmány nem ellenzi s felkéri az elnökséget, hogy ez ügyben szélesebb körű bizottságot alakítson. (1620, 1635/905.)

VII. Szakmáry Ferencz m. k. főerdész, erdőőri szakisk. igazgató f. évi október hó 26-án azzal az indítvánnyal fordult az egyesülethez, hogy az alsó erdészeti szakoktatás kérdésének megvitatása utólagosan az idei közgyűlés napirendjére tűzessék. Az igazgató választmány a kérdés tárgyalásának kellő előkészítését tartván szükségesnek, azt már most a közgyűlés előtt való tárgyalása megérettnek még nem tartja és Szakmáry indítványát erre vonatkozólag hozott előbbi határozatával elintézettnak tekinti. (1245/905.)

VIII. A Deák Ferencz alapítvány kamataiból kiírandó újabb irodalmi pályázatra nézve a következő javaslat érkezett be:

Javaslat

a Deák Ferencz-alapítvány kamataiból kiírandó pályázatra vonatkozólag.

Szemlét tartva szakirodalmunk termékei s a már kiirt, habár eredményre még nem vezetett pályázatok felett, alulirottak a legközelebbi, az Országos Erdészeti Egyesület által való támogatásra méltó irodalmi feladatnak az erdőgazdasági politika kézikönyvének megírását tartjuk.

Szükségesnek tartjuk ily mű megírását, mert ilyenül irodalmunk még egyáltalában nem rendelkezik s az erre vonatkozó ismeretek összegyűjtve, hozzáférhetővé téve nálunk sehol sincsenek. Ennek pedig több káros következménye jelentkezik. Ilyennek tekinthető az a sajnálatos körülmény, hogy nemzetgazdasági és gazdaságpolitikai műveinkben, legyenek bár szerzőik e téren különben elismert tekintélyek, valóban hemzsegnek az erdőgazdaság téves felfogásából eredő hibák. Roscher és más régebbi nemzetgazdászok elavult nézeteivel találkozunk e művekben, a melyek az erdőgazdaság főfeladatát ma is a tűzifatermelésben látják s ekként nemcsak a mai tudományos felfogásunkkal, hanem évtizedes tényekkel állanak a legmerevebb ellentétben.

Az erdőgazdaság jelentőségének, természetének, közgazdasági szerepének irodalmunkban előforduló ezen ferde ecsetelése következményeként tekinthetjük azt a számos téves nézetet, amelylyel az erdőgazdaságra vonatkozólag még rokonágazatok művelői körében és általában azonban a művelt nagyközönségnél ugyszólván lépten-nyomon találkozunk.

Ámde még az erdészet művelői körében is történnek oly nyilatkozatok, merülnek fel oly nézetek és javaslatok, amelyek szerzőiknek az erdőgazdasági politika terén való iskolázatlanságára, sőt járatlanságára vezethetők vissza.

Ugy véljük, hogy ily körülmények között az Országos Erdészeti Egyesület hivatását teljesítené, amidőn oly művet bocsátana ugy a tudományos köröknek, mint a szakközönségnek rendelkezésére, amely az erdőgazdasági politikát átnézetesen, összefoglalva tárgyalná s amely egykor az erdészeti főiskolán, ha ez a tárgy, amint ezt a jövőben szükségesnek tartjuk, a tanrendbe felvételük, tankönyvvül is kínálkoznék.

Ezek alapján van szerencsénk tisztelettel javasolni, hogy az Országos Erdészeti Egyesület legközelebbi irodalmi pályázatát az erdőgazdasági politika kézikönyvére írja ki.

Ami a kitüzendő pályadij nagyságát illeti, a tekintetes igazgató-választmánynak figyelmébe ajánljuk azt a körülményt, hogy a megírandó mű szerzője, szakkönyveink mai kelendőse mellett csak hosszú idő múltán várhatja munkájának anyagi sikerét s hogy a mű megírásához szükségelt számos adat beszerzése előzetes költséget is okoz a szerzőnek, aki munkája megírásánál éppen a mi a hazai viszonyokat illeti, sok tekintetben uttörő munkát kénytelen végezni. Erre való tekintettel részünkről indokoltnak és a megoldandó feladattal arányban állónak tartanók, ha a pályadij a Deák Ferencz-alapítvány 1906. és 1907. évi kamatainak egyesítése útján 2200 koronában állapíttatnék meg. Tisztelettel megjegyezzük, hogy ez annál inkább megengedhető, mert évről-évre egy-egy új mű könyvpiacunkon csak nehezen helyezhető el.

Egy további, ezen pályázat kiírásánál figyelemben részesítendő körülmény az, hogy a szerző a mű több fejezetének kidolgozásánál számos adatot kénytelen beszerezni, valószínűleg egyes hivatalos fórumokkal érintkezésbe kell lépnie, úgy, hogy neve ismeretlen aligha maradna. Részünkről tehát ez esetben voltaképen a nyílt pályázatot tartanók helyénvalónak, miután azonban ezt az alapszabályoknak a Deák Ferencz-alapítványra vonatkozó szakaszai kizárják, tisztelettel javasoljuk, hogy az Erdészeti Lapok tárgymutatója ügyében követett eljáráshoz hasonlóly kövessünk,

t. i. a kitűzendő határidőre csupán a mű részletes tervezetét és a szerző által szabadon választható két fejezet részletes kidolgozását követeljük. Az ekként beérkező, habár nem teljes munkák értéke szerény nézetünk szerint elég támpontot nyújt annak elbírálására, hogy a pályázók közül ki a leginkább reátermett e munka kidolgozására, aki azután erre megbízást kapna.

Ily módon eljárva valószínűleg többen fognak pályázni, mint ha az egész művet kellene elkészíteniök, teljes bizonytalanságban arra nézve, vajjon az a pályadíjat elnyeri-e?

Megjegyezzük azonban, hogy a pályadíj csakis akkor volna kiadandó, amikor a teljes munka újabb beható bírálatnak vetett alá és megfelelőnek találtatott.

Tiszteletteljes javaslatunknak a tek. választmány és a közgyűlés által való elfogadása esetén, a következő pályázat volna kiirandó:

Az Országos Erdészeti Egyesület 1905. évi december hó 17-én tartott rendes közgyűlésének határozatából zárt pályázatot hirdet az erdőgazdasági politika kézikönyvére. Megkivántatik, hogy a kézikönyv az erdőgazdasági politikát a tudomány mai színvonalának megfelelően tárgyalva, első sorban a hazai viszonyokat tartsa szem előtt, e mellett azonban a külföld viszonyaira és intézményeire is annyira kiterjesszék, hogy a hazai viszonyok és intézmények ezekkel összehasonlíthatók s általában intézményeinknek a gazdaság-politikai rendszerek között elfoglalt helyzete felismerhető legyen.

Ily értelemben szükséges, hogy a kézikönyv kiterjedjen a következő tárgyra: Összefoglaló történeti visszapillantásra, az erdőgazdasági politika fejlődésére, az erdészeti statisztikára, az erdőgazdasági termelés tényezőinek tárgyalására (talaj, tőke, munka stb.) az erdő közgazdasági jelentőségére anyagi (fatermés, pénzjövdelem, stb.) és közvetett értelemben (klimatológiai, hygienikus, hydrologiai, mechanikai és ethikai hatás), az erdőgazdaság védelmére és fejlesztésére (erdészeti törvénykezés, erdőfelügyelet, erdőrendészet, állami erdőgazdaság, a magán és községi erdők felügyelete, véd-erdők, erdészeti szakoktatás, kísérletügy, erdészeti egyesületek, a fának szállítása, vasuti dijszabás, fakereskedelem, vámügy, erdősítések előmozdítása, szolgalmak, erdők felaprózása, egyesítése,

munkásügy, adók, az erdők biztosítása, az erdőbirtok hitelképessége, stb.), végül a vadászati és halászati politikára.

A mű irálya legyen könnyen érthető és tömör, terjedelme a 25—30 nyomtatott ívet lehetőleg ne haladja túl.

A pályadíj: 2200 korona a Deák Ferencz-alapítványból s csakis abszolút becsü munkának adatik ki.

A pályázók tartoznak 1907. január 1-ig a mű részletes tervezetét és tetszés szerint választott két fejezetének részletes kidolgozását idegen kézzel leírva, jeligével ellátva, az író nevét rejtő jelíges levél kíséretében, „pályamű“ felíráttal megjelölt borítékban az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalához beküldeni.

A beérkező munkák bírálat alá vétetvén, a legjobbnak talált (abszolút becsü) munka szerzője az egész mű megírásával meg fog bizatni, a pályadíjra azonban csak akkor tarthat igényt, ha a teljes mű kéziratát bemutatta s azt a bírálat megfelelőnek találja.

A pályamunkára egyebekben az Országos Erdészeti Egyesület alapszabályainak a Deák Ferencz-alapítványra vonatkozó határozatai teljes érvénnyel bírnak.

Budapest, 1905. nov. havában.

Nagy Károly s.k. *Horváth Sándor* s.k. *Téglás Károly* s.k.

Az igazgató-választmány e javaslatot elfogadja és a közgyűlés elé terjeszteni rendeli. (1636/905.)

IX. Az erdészeti államvizsgáló bizottságban megüresedett egyik helyre a választmány *Nagy Károly* főerdőtanácsost jelöli.

X. Az állami erdőtiszték gyermekeinek nevelését segélyző alapintéző bizottságába az egyesület részére fentartott két helyre az 1906—1908. évekre *Laitner* Elek és *Kócsy* János urakat jelöltetnek.

XI. A kir. magyar természettudományi társulat kéri, hogy az őstermeszlet kincseinek megvédése ügyében kiküldött bizottságába az egyesület küldjön ki egy erdészszakértőt. Az igazgató választmány az egyesületi titkárt küldi ki.

XII. *Boitner* Gyula, a számadásvizsgáló bizottság elnöke értesítette az egyesületet, hogy vidékre lévén áthelyezve, eddig viselt tisztségét továbbra nem viselheti.

A választmány e bejelentést sajnálattal veszi tudomásul és a számadásvizsgáló bizottság visszalépő elnökének eddigi buzgó működéséért köszönetet szavaz.

XIII. A Pátria nyomda arról értesítette az egyesületet, hogy a betűszedők bérmozgalma következtében kénytelen kérni, hogy az Erdészeti Lapokban alkalmazott petit és táblázatos szedésnél az eddig fennállott az a kedvezmény, hogy a füzet $\frac{1}{8}$ -ad terjedelméig az ilyenmű szedés nem esik pótdíj alá, jövőre elejtessék s a terjedelemre való tekintet nélkül a petit szedésért oldalankint 1 K 20 f., a táblázatos szedésért ellenben 5 K 50 f. pótdíj számíttassék. Az egyesület számadásai és a többi álló szedés azonban pótdíj alá nem esik.

Az igazgató-választmány tekintettel arra a közismert tényre, hogy valamennyi nyomda emelte árait, ebbe belenyugszik és az ármódosítást tudomásul veszi.

XIV. Az igazgató-választmány a titkár kellően indokolt előterjesztése alapján a következő, részben behajthatatlannak bizonyult, egy esetben pedig téves előíráson alapuló hátralékok leírását javasolja a közgyűlésnek:

1. Alapító tagok.

	Tőke	Kamat
	k o r o n a	
Baumann Antal	96	42.— k.
gf. Normann Ferencz	320	272.— "
n. Siegmund Adolf	320	120.— "
n. Sümegh Vilmos	320	96.— "
Törzs István	320	252.— "
gf. Zay Albert	400	160.— "
Vécsey Ferencz	—	4.63 "
n. Mátyus József	240	—.— "

2. Rendes tagok.

	tagsági díj k.
Barcian P. Aurel	80
Becsky Emil	288
Benke László	32
n. Breckner József	8
Cservenák János	26
Czelvikker József	32
Ebergényi Béla	48
Fáy Ede	82
Kehrberg Ernő	48
Költő Ferencz	80
Kozma Antal	16

	Tagsági díj K.
Papp József	16
Pirkhofer Endre	16
Pohl Mór	16
Pop Andron Jakab	128
Traub István	26
Vodicska Ferencz	112

Az igazgató-választmány azonban határozottan kimondja, hogy bár e követeléseket leírja s ezzel az egyesület vagyonaiként nyilvánított kétes tételeket kiküszöböli, ezzel az egyesület azon jogáról, hogy azokat, amennyiben később behajthatóknak bizonyulnának, be is hajtsa, nem mond le.

XV. Új rendes tagokként felvétetnek: *Borsod, Gömör, Heves vármegyék erdészeti egyesülete*, aj. Imecs Béla; *Guary* Kálmán m. k. erdész, és *Barsi* Árpád m. k. erdész-jelölt, aj. Kostenszky Béla; *Niklosz* Károly hgi erdőgyakornok, aj. Blaschek Ede, *Merreider* István, erd. altiszt, aj. a titkár.

K. m. f.

Bund Károly s. k.
titkár.

Dr. Bedő Albert s. k.
I. alelnök.

H i t e l e s í t é s ü l

Sóltz Gyula s. k.
vál. tag.

Horváth Sándor s. k.
II. alelnök.

IRODALOM.

I. Lapszemle.

A vadkárok értékének megállapítása. Evvel a napirenden lévő kérdéssel foglalkozik Pilz strassburgi főerdőmester az Allgemeine Forst- u. Jagdzeitung f. é. I. és II. füzetében. Minthogy vadkárok értékének megállapítása hazánkban is gyakran válik szükségessé, sőt nagyobb arányu pörök folytak már a vadkár megtérítése körül, időszerűnek tartjuk, hogy Pilz közleményét bő kivonatban ismertessük t. olvasóinkkal.

A vad által az erdőben okozott károsításokra és azok értékére nézve a nézetek messze széágaznak. Mig a vadászat bérlőinél rendszerint az a nézet uralkodik, hogy az erdőben okozott kár nem képezheti megtérítés tárgyát, sőt ily kár csak az erdőbirto-